

Undersøgelse af mulighederne for anvendelse af open source Integrated Library Systems (ILS) i universitetsbiblioteket

DEFF Afrapportering

Greve, Eli; Bøgh Pedersen, Kasper

Publication date:
2016

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):
Greve, E., & Bøgh Pedersen, K. (2016). *Undersøgelse af mulighederne for anvendelse af open source Integrated Library Systems (ILS) i universitetsbiblioteket: DEFF Afrapportering*. DEFF.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

DEFF Afrapportering:

Undersøgelse af mulighederne for anvendelse af open source Integrated Library Systems (ILS) i universitetsbiblioteket

Eli Greve, SDUB og Kasper Bøgh Pedersen, DTU

Indhold

1 Opsummering

- 1.1 Baggrund
- 1.2 Projektbeskrivelse
- 1.3 Organisation
- 1.4 Metode
- 1.5 Aktiviteter

2 Konklusioner

3 Open source vs Kommercielt

4 Koha

- 4.1 Beskrivelse
- 4.2 International udbredelse community og status
- 4.3 Gennemgang af installation
- 4.4 FRP opsummering
- 4.5 Dokumentation

5 Kual

- 5.1 Beskrivelse
- 5.2 International udbredelse community og status
- 5.3 Gennemgang af installation
- 5.4 FRP opsummering
- 5.5 Dokumentation

6 Succeskriterier

- 6.1 Prototyper
- 6.2 Funktionelle test
- 6.3 Mulighed for beslutning

Bilag

Bilag 1. Functional Requirement Profile with test scores – Koha

Bilag 2. Functional Requirement Profile with test scores – Kuali OLE

Bilag 3. Poster fra DFFU årsmøde 2015

Bilag 4. Mulig implementeringsstrategi

Bilag 5. Koha integrations arkitektur

1 Opsummering

Systemlandskabet for materialer håndteret i klassiske bibliotekssystemer (Integrated Library Systems - ILS) er i forandring, og det er baggrunden for dette DEFF-projekt. Spørgsmålet er om ikke den teknologiske udvikling betyder, at vi kommer til at opleve store forandringer i måden man betragter og bruger bibliotekssystemer i mange år fremover, og om ikke det er på tide at holde op med at vente på at det optimale samlede bibliotekssystem dukker op.

I dag dækkes markedet dels af store kommercielle spillere som Ex Libris, med nyere systemer som Alma/Primo, og etablerede systemer som Symphony/SirsiDynix. På open source området er etablerede open source systemer som Koha et alternativ til de kommercielle systemer. DEFF ønsker med dette projekt at undersøge mulighederne i open source systemer ved at installere to prototyper og teste disse.

Konklusionen fra dette projekt viser at Koha (kapitel 4) er et system der forholdsvis let kan sættes op og fungere som Integreret bibliotekssystem, især på baggrund af udbredelse, et aktivt user community og god dokumentation, dog med store mangler på API-området, og med de udfordringer der er ved et open source system (og som er beskrevet i denne afrapporterings kapitel 3).

Konklusionen viser også at Quali OLE (kapitel 5) i den version det blev testet var ufærdigt, tungt og kun på API-området levede op til de krav og ønsker der var opstillet for et integreret bibliotekssystem. Selvom systemet er i drift på tre biblioteker undrer det at systemet ikke er mere udviklet. OLE er nu ved at udvikle sig til et helt andet system på baggrund af en stor satsning fra EBSCO og IndexData.

For SDUB understreger projektet, at der ikke er grund til at skifte til et open source system, og at man ønsker at fortsætte med det kommercielle Symphony/SirsiDynix system man har i dag.

For DTU Bibliotek har projektet ført til en indstilling om at udarbejde en foranalyse med henblik på at Koha kan overtage udlånsfunktionen i DTU Biblioteks infrastruktur.

Udviklingen omkring OLE er værd at følge i de kommende år og det nye OLE koncept om at gå bort fra "Integrated Library System" (ILS) og i stedet arbejde med hvad man tentativt kalder en "Library Service Platform" (LSP), er spændende.

1.1 Baggrund

Indenfor det seneste årti er der dukket flere open source baserede løsninger frem på bibliotekssystemområdet. Årsagerne til dette er mange, men blandt andet, at mange biblioteker har igangsat en fuldstændig forandring af processer og services, der knytter sig til det trykte materiale. Mængden af fysiske materialer er fortsat meget nedadgående på nogle universitetsbiblioteker. Nogle biblioteker har højt tempo i disse forandringer og andre lidt lavere. Forandringerne er drevet af ændrede behov hos brugerne, øget digitalt indhold og forandrede ønsker til integration i andre løsninger (typisk integrated search og lignende).

I denne forandrede virkelighed er systembehovene helt anderledes og ofte mindre. Det er blevet realistisk, at små åbne systemer til egen lokal drift (eller hosting hos mindre organisationer) for nogle biblioteker kan være - eller vil blive - en rentabel måde at løfte bibliotekets systemunderstøttelse af trykte materialer på.

1.2 Projektbeskrivelse

Dette projekt har til formål, at to biblioteker med meget forskellige profiler gennemfører test af konkrete open source baserede ILS systemer, formidler resultaterne til FFU-bibliotekerne og deres interessenter, og herved bidrager til en nuancering af beslutningsprocesserne i de kommende år omkring ILS i det danske bibliotekslandskab.

De vigtigste elementer i projektet er en foranalyse, hvor der blev kigget på erfaringer fra udlandet, samt udarbejdelse af en "functional requirement profile", som udgangspunkt for en sammenlignelig test af systemerne.

Det næste element var installation af løsningerne og etablering af prototyper med testindhold.

Endelig blev udført henholdsvis funktionelle og tekniske test.

1.3 Organisation

Projektet er udført i samarbejde mellem Syddansk Universitetsbibliotek (SDUB) og DTU Bibliotek (DTU), med Roskilde Universitetsbibliotek (RUB) som observatør.

Den tekniske installation og drift af systemerne stod DTU for.

På begge deltagende biblioteker blev der nedsat arbejdsgrupper af medarbejdere med ekspertise inden for relevante systemer og processer.

Deltagere

Projektledelse: Eli Greve, Bjarne Christensen SDUB og Kasper Bøgh Pedersen, Lise Ingemann Mikkelsen DTU

Arbejdsgruppe SDUB: Gitte Bach Markussen, Kenneth Cedersted Christiansen, Pernille Hahn, Randi Bak Fischer-Nielsen.

Arbejdsgruppe DTU: Ole Michaelsen, Søren Hovmand, Lasse Aagren, Dan Dittrich, Elise Ingversen, Eva Bye Andersen, Janet Haraldsted, Joan Hansen, Nikoline Dohm Lauridsen, Tove Kjøller, Beatrice Raarup Thomsen.

Der er som sagt tale om to meget forskellige biblioteker, med forskellige brugere, forskellige behov og forskelligt bibliotekssystem-setup, som beskrevet i faktaboksen nedenfor. En interessant læring fra projektet er, at selv terminologi omkring drift og services er forskellig på de to institutioner.

Som følge af de forskellige setups blev projektets test af systemer lavet separat på de to institutioner, men koordineret via et sharepoint-site (https://share.dtu.dk/sites/ILS-projekt2015_85150) hvor alle deltagere, testere samt observatører havde adgang. Kommunikation i forbindelse med test blev udført i debatforum på samme sharepoint-site, og er dermed dokumenteret til eventuelt senere brug. Alle deltagere har haft adgang til alle diskussioner, dokumenter og sider på sitet.

Ved at bruge Sharepoint på denne måde har det været muligt for projektlederne at holde udgifterne til rejser og møder på et lavt niveau, og vi har kunnet afholde de fleste projektleder-møder via telefon.

1.4 Metode

Projektet er en test af to konkrete systemer, udført i prototyper, på et ensartet grundlag så resultaterne kan sammenlignes og formidles til andre interesserede. Konkret er installationer af de to systemer blevet installeret på en server på Danmarks Tekniske Universitet, og der er oprettet autonome installationer til hver institution.

Forudgående er udarbejdet en liste over af generelle ønsker til og behov i et bibliotekssystem, og hver institution har vurderet vigtigheden af enkelte dele af et bibliotekssystem med udgangspunkt i bibliotekets virkelighed på en skala fra 0-5, hvor 0 betyder at funktionen ikke bruges på biblioteket, og 5 betyder, at den er essentiel for biblioteket. Den grundlæggende vurdering af vigtigheden af et biblioteksystems dele har ligget til grund for de tests institutionerne har udført af de to systemer, således har f.eks. kun SDUB testet Acquisitions-funktionerne, da dette ikke er aktuelt for DTU Bibliotek, og derfor ikke ville give en reel vurdering af funktioner og muligheder.

Denne profil kaldes en Functional Requirement Profile (FRP) og er vedhæftet som bilag 1 (Koha) og bilag 2 (Kuali OLE) i denne rapport.

I FRP'erne er indskrevet kommentarer og konklusioner om hvert system, og alle testede funktioner er bedømt på samme 0-5 skala. Det er dermed muligt at se hvilke funktioner er bedømt som levende op til institutionernes behov ønsker.

1.5 Aktiviteter

En poster session blev afholdt i forbindelse med DFFU's årsmøde 2015, hvilket affødte en række gode drøftelser og input, og understregede behovet for at kigge videre på muligheder og faldgruber i forbindelse med open source bibliotekssystemer. Posteren er vedhæftet som bilag 3.

Som en del af projektet er i december 2015 afholdt afrapportering via en **heldags workshop** på SDUB hvor deltagere fra en CBS, KB, DEFF, AUL Emdrup, AUB, DDB, SB, Metropol, RUB og DAB, samt fra Högskola Kristianstad fik præsenteret resultaterne af projektets tests, samt mulighed for at benytte projektets installationer af de to systemer.

En live-præsentation med efterfølgende adgang til DTU installationen af Koha (og senere Kuali OLE) blev afholdt på RUB i september 2015, for at sikre at RUB kunne udnytte sin observatørrolle. Feedback fra RUB til DTU Bibliotek er integreret i FRP skemaerne (bilag 1 og bilag 2).

Endelig er der afholdt en **DEFF Master Class**, som beskrevet i kapitel 2.2.

Faktaboks: De nuværende systemer

SDUB systemsetup: Symphony/SirsiDynix - ILS, OPAC, API, web services, aktivt user development community, formaliserede relationer til leverandør. Administration, trimning og lokal udvikling varetages af system bibliotekarere. Intet teknisk personale i biblioteket. Servere håndteres IT-service SDU.

Summon/Proquest: nødvendige opsætning lokalt varetages af bibliotekets personale, herunder eksport fra ILS.

SDUB samlinger: 496.396 e-bøger, 1.465.908 trykte bøger (tilvækst 14.279) , 1.859 trykte tidsskrifter i abonnement Udlån 143.000 Indlån 26.000. 107.000 e-tidsskrifter som pt. ikke indgår i ILS.

SDUB betjeningssteder: 8 SDUB, samt 10+ hostede biblioteker.

DTU Bibliotek systemsetup: Aleph/ ExLibris bruges til circulation og indlån af bøger i print. DTU Findit bruges som discovery system udviklet i Ruby on Rails (via Project Blacklight.org) af lokale DTU systembibliotekarere og programmører. Aleph er hosted på Det Kongelige Bibliotek. Seperate systemer for brugerbase, tss og ERMS. DTU Findit kører på lokal servers hos DTU Bibliotek.

DTU samlinger: 200.000 e-bøger, -350.999 trykte bøger (tilvækst ca 200) , kun få trykte tidsskrifter i abonnement som ikke håndteres i ILS. Udlån 14.000 Indlån 10.000. DTU Findit indekserer 137.000 e-tidsskrifter.

DTU Bibliotek betjeningssteder: DTU Bibliotek har to filialer.

2 Konklusioner

I systemvalg er det almindeligt, at Total Cost of Ownership (TCO) - den samlede udgift til etablering, drift og anvendelse - estimeres og udgør en kraftig rettesnor for beslutninger om nyerhvervelse vs. bibeholdelse. Open source løsninger adskiller sig fra kommercielle løsninger ved, at TCO kan være vanskelig at estimere uden konkrete eksperimenter - typisk eksperimenter med prototype-etablering og efterfølgende funktionstests. Kun herved er det muligt at estimere de etablerings og driftsomkostninger, som for kommercielle løsningers vedkommende klarlægges ved kontraktforhandlinger om pris og typisk test ved hjælp af demo-installationer foretaget af og hos leverandøren.

Det har ikke været en del af dette DEFF projekt at vurdere den konkrete TOC i forbindelse med Koha og Quali OLE, da der er mange lokale variabler som ikke kan estimeres på fornuftig vis. I en beslutning om valg af open source eller kommercielt bibliotekssystem, spiller en række faktorer ind. Disse er beskrevet i kapitel 3. Projektet har konkret fokuseret på faktiske installationer efterfulgt af test af de to open source systemer og dermed skabt konkret viden om open source bibliotekssystemer for de deltagende biblioteker og andre danske institutioner.

Det er en grundlæggende udfordring at sammenligne to systemer så forskellige som Koha og Quali OLE viste sig at være, men projektet tegner dog nogle klare billeder af styrker og svagheder ved systemerne.

Konklusionen af dette projekt er, at Koha, baseret på den gennemførte installation, de udførte test, og de internationale erfaringer, er et system der forholdsvis let kan sættes op lokalt, og fungere som integreret bibliotekssystem. Koha er meget veldokumenteret, hvilket har positiv betydning i vurderingen af nødvendige lokale tekniske kompetencer. Det er muligt at bruge dele af Koha til at håndtere basale funktioner omkring håndtering af trykte materialer uden at skulle sætte alle dele af systemet komplet op, hvilket er en fordel.

Kohas store styrke ligger i den store udbredelse og i det aktive user community, der løbende udvikler systemet, men Koha kræver enten lokale tekniske kompetencer ved opsætning og drift, eller indhentning af konsulentbistand, hvilket selvfølgelig har betydning for TCO. Man skal i den sammenhæng ikke glemme at en række kommercielle udbydere tilbyder bibliotekssystem-løsninger på baseret på open source systemer, hvilket skaber en slags tredje marked i systemlandskabet.

DTU Bibliotek har på baggrund af dette DEFF projekt besluttet at udarbejde en foranalyse med henblik på at undersøge om Koha kan overtage udlånsfunktionen i DTU Biblioteks infrastruktur på kort sigt. Læringer og overvejelser fra dette projekt i den forbindelse kan ses i bilag 4.

For Quali OLE er konklusionen at den version der blev testet var ufærdig, dårligt gennemtænkt og kun på API-området levede op til de krav og ønsker der var opstillet for et integreret bibliotekssystem. Konklusionen bekræftes af udviklingen hvor Quali OLE er ved at udvikle sig til et helt andet system på baggrund af en stor satsning fra EBSCO og IndexData.

På trods af at systemet er i drift på tre biblioteker, betyder den nævnte udvikling, understøttet af dette projekt, at det ikke for danske biblioteker vil give mening at arbejde med den eksisterende, "gamle" version af Quali OLE.

Til gengæld bør der følges nøje med i hvad det nye OLE koncept resulterer i, og det er bestemt interessant at der er så mange penge tilført udvikling – eller måske snarere ny opbygning af et open source bibliotekssystem.

For SDUB understreger projektet, at der ikke er grund til at skifte til et open source system, og at man ønsker at fortsætte med det kommercielle Symphony/SirsiDynix system man har i dag. Hvis man, som SDUB, i et kommercielt

system har udstrakt adgang til API og webservices, så er forskellen mellem kommercielt og open source meget anderledes end kommercielle systemer med lukkede koder og dermed udstrakt behov for konsulenttimer hos leverandør.

Endelig understreger dette DEFF projekt styrken i af vi i Danmark har mulighed for samarbejder som dette. Deltagerne i projektet er kommet bag om hinandens holdninger, og været tvunget til at grave i tekniske detaljer fra nye vinkler,, hvilket har skabt dybere forståelse for hinanden og os selv. Det har været en fornøjelse at kunne lære af hinandens erfaringer og opfattelser.

2.1 Internationale erfaringer

Som en del af projektet er der brugt ressourcer på at se på internationale erfaringer med Koha og Quali OLE.

Projektets deltagere har – bl.a. ved deltagelse til i en Quali OLE Infotag i hos HBZ i Göttingen - formået at opbygge et netværk af internationale kontakter som projektdeltagere så vel som danske systemfolk og ledere kan trække på fremover.

I Sverige kan man læne sig op ad erfaringer fra bl.a. Stockholm Universitetsbibliotek som gennem 3 år har arbejdet med Koha og går live med Koha som ILS i juli 2016, samt Luleå Tekniske Universitet der er migreret fra Aleph til Koha i januar 2016. Begge steder svarer erfaringerne til de i kapitel 6 beskrevne.

I Tyskland bruges Koha mange steder, og siden 1999 har Bibliotheksservice-Zentrum Baden-Württemberg arbejdet med Koha for videnskabelige og offentlige biblioteker.

Gemeinsamer Bibliotheksverbund og Hochschulbibliothekszentrum des Landes Nordrhein-Westfalen (HBZ) arbejder sammen om et projekt, hvor der blandt andet vurderes på Quali OLEs funktionelle og tekniske egnethed til brug i tyske universitetsbiblioteker.

I London er SOAS, University of London gået i drift med Quali OLE i 2015.

Især HBZ er en aktiv spiller i det nye OLE projekt med EBSCO og IndexData.

Der er således aktuelle erfaringer med begge systemer i lande, som vi normalt sammenligner os med. Vi har brugt de opnåede kontakter aktivt gennem hele projektet, især i forbindelse med praktiske problemer i forbindelse med installation af systemerne og import af poster.

2.2 Master Class

Formålet med den afholdte Master Class var at indsamle og sprede erfaringer fra universitetsbiblioteker, som er længere fremme i processen i forhold til valg og udskiftning af bibliotekssystem, samt at få del i deres konkrete erfaringer med Koha og Quali OLE.

Målet var, at denne erfaringsbaserede viden, kombineret med muligheden for at stille spørgsmål til systemet på et højt teknisk niveau, kunne understøtte, inspirere og kompetenceudvikle medarbejdere på danske universitetsbiblioteker, som også overvejer skift af bibliotekssystem samt inspirere DEFF projektet, som undersøger Open Source ILS.

3 Open source eller Kommercielt bibliotekssystem

På alle områder, også på biblioteksområdet, gælder det når man snakker om at vælge et open source eller et kommercielt system, at der ikke er tale om klare grænser eller rene linjer. Biblioteker har meget forskellige forudsætninger og holdningen til systemvalg bygger på erfaringer og oplevelser, ikke mindst med systemleverandører og samarbejdspartnere.

Det har været interessant i dette DEFF-projekt, at opleve den markante forskel i forventninger og behov som henholdsvis SDUB og DTU ville have opfyldt, ligesom aktuelle systemløsninger betød markant forskellige opfattelser af open source bibliotekssystemer som Koha og Quali OLE.

Open Source har sin pris og er ikke gratis i anskaffelse og drift. Al implementering, opsætning, datakonvertering, serverhåndtering, oplæring og drift påhviler institutionen. Ved fejlsituationer og nedbrud er institutionen henvist til selv at løse problemerne, eventuelt med inspiration og råd fra et user community. Uanset om institutionen vælger en skrabet eller fuld installation af et open source system, vil der være brug for betydelige tekniske kompetencer lokalt.

Skriftlig dokumentation af lokale opsætninger etc. er noget af det vanskeligste ved it systemer. Meget viden vil være hos den enkelte medarbejder. Det betyder en stor sårbarhed ved bl.a. arbejdsskift, sygdom og ferie. Der er også tale om en stor afhængighed af enkeltpersoner.

Hvor meget koster open source så? Hvor mange årsværk går der på at få systemet op at køre? Hvor mange ressourcer koster ledelsen af projektet og råder institutioner over de rette kompetencer? Med andre ord: Hvad er total cost of ownership?

Er det nødvendigt at købe sig til f.eks. datakonvertering og skal der betales for udtræk i det system man forlader? Er der behov for at bruge konsulenter og hvordan estimeres udgifter til dette? It-systemer er ikke bare én opsætning og så skal der ikke aldrig gøres mere. Systemer skal vedligeholdes, f.eks. skal servere passes og skiftes ud. Desuden vil der opstå behov for yderligere tilretninger, som skal foretages af institutionen selv. Erfaringer med indhold i kataloger lagt ind af skiftende personer viser at viden om praksis går tabt – ved opsætning og trim af installation er tabet kostbart at vinde ind. Det er vanskeligt at forudsige fordi det også afhænger af en række faktorer såsom udviklingsønsker, systemets stabilitet, aktivitet i user community. Med et open source system sker intet uden en direkte omkostning for institutionen. Og går noget galt er det institutionens problem at få det løst.

Den ene sikre besparelse et open source system har, er at der ikke er en direkte licens forbundet med systemet.

Der foreligger muligheder for at gå på hosted open source idet kommercielle firmaer sælger ILS løsninger baseret på f.eks. Koha. Det vil stadigvæk forudsætte en vis viden og indsigt om systemers muligheder samt interaktion med udbyder. Hertil kommer betragtninger om det eksplicitte open source system er stabilt og så udbredt at udvikling og beståen er sikret, noget der tydeligt ses hos Quali OLE.

Kommercielle systemer har i princippet en kendt pris, både i anskaffelse og licens-abonnement. Som kunde det essentielt hvordan leverandør handler og om der er tale om en veletableret og robust leverandør. Er leverandør lydhør og samarbejdende? Er der løbende kontakt og god kemi? Udvikles systemet kontinuerligt eller har leverandør præcedens for at stoppe understøttelse og starte forfra? Er koderne åbne for kunder eller sidder leverandør hårdt på koderne? Hvor åbent er systemet for lokal trimning? Hvor fleksibelt er det? Er dokumentationen god, og er der et stort aktivt user community eller endog et user development community?

Afhængigt af kontrakt er implementering, opsætning, datakonvertering, serverhåndtering, en vis oplæring samt best practice for drift en del leverancen. Nogle leverandører tager sig godt betalt for tiltag som andre leverandører lader brugerne selv sætte op. Ved fejlsituationer og nedbrud er leverandør ansvarlig.

Behovet for tekniske kompetencer lokalt er afhængigt af om man har egen server eller systemet hostes, uanset hvilken løsning er behovet ofte meget lille. Egen trimning af system kan ofte ske med inspiration fra user community/user development community.

Et generelt vilkår for begge typer er understøttelse af formater. Når et system anfører alle marc formater understøttes er det ikke nødvendigvis korrekt. En meget betydelig forskel mellem danmac2 og andre marc-formater er at danmac2 bruger delfelter til kodede felter mens marc21 (o.a.) er positionsbaserede. Det kan betyde at det som ligger bagved (dybt i maven) og som bruger indholdet at 00-felterne ikke bare kan anvendes af logaritmer/koder etc. som ligger i systemet. At bibliografiske felter som 245 i danmac2 hedder noget andet i marc21 er i denne forbindelse ikke et problem. Alt i alt kan det betyde, at den kode der udvikles til systemerne, skal tilpasses ekstra i forhold til danmac2.

Som det fremgår, så er open source eller kommercielt system et valg som institutionerne aktivt må tage stilling til, men det ene er ikke i sig selv bedre eller rigtigere end det andet. Alt afhænger af de ovenfor nævnte parametre.

Dette DEFF projekt viser, at med de rette ressourcer er et etableret open source system som Koha fuldt ud konkurrencedygtigt med kommercielle systemer hvad angår funktioner og udvikling. Men projektet understreger også, at selvom man lokalt har en meget høj grad af teknisk ekspertise til rådighed, og selvom dette betyder lavere omkostninger for f.eks. server drift, er det i forhold til TCO ikke nødvendigvis en billigere løsning.

4 Koha

4.1 Beskrivelse

Koha er et open source, integreret bibliotekssystem, der gik live januar 2000. Det bruges i dag på mere end 3600 biblioteker (ifølge librarytechnology.org) over hele verden og udvikles i samarbejde mellem biblioteker og andre interesserede, herunder private, kommercielle leverandører som BibLibre og ByWater Solutions.

Koha er et komplet integreret bibliotekssystem, og har bl.a. moduler til:

- Udlån
- Katalogisering
- Indkøb
- Tidsskrifter
- Reserveringer
- Brugeradministration
- Administration af filialer
- Rapporter

Koha beskriver i sin omfattende dokumentation at systemet lever op til og er opbygget efter alle gældende biblioteksstandarder og – protokoller som MARC 21, UNIMARC, z39.50, SRU/SW, SIP2, SIP/NCIP. Dette skulle sikre interoperabilitet mellem Koha og andre systemer og teknologier, med understøttelse af eksisterende arbejdsgange og værktøjer.

Koha's brugergrænseflader til OPAC, udlån, administration og selv-udlån er alle webbaserede og bruger kendte standarder fra World Wide Web som XHTML, CSS og Javascript. Det gør Koha platform-uafhængigt. Bemærk, at under vores tests fandt vi, at Koha virkede bedst i Firefox browser og mindre godt i IE-browser

Koha distribueres under en open-source General Public License (GPL) <http://www.gnu.org/licenses/gpl.html>.

4.2 International udbredelse, community og status

Koha udmærker sig ved det store og aktive user community der varetager udvikling af systemet.

Tekniske beslutninger for udviklingen af Koha udføres af individuelle udviklere, private udbydere og biblioteker der direkte eller indirekte sponsorerer nye features, samt medlemmer af det officielle release team, der beslutter hvornår en patch er klar til release.

Kohas lidt specielle samarbejde mellem kommercielle udbydere og individuelle udviklere kan f.eks. ses via firmaet BibLibre, hvis grundlægger Paul Poulain sælger Koha-løsninger, men som er aktiv i det frivillige Koha arbejde, og også er release manager i Koha communitiet.

Udviklingsdiskussioner finder sted på #koha IRC channel og via Kohas mailing-lister og web-forummer. Der afholdes især i Europa mindre konferencer og "Hack-parties" hvor udviklere over en række dage sammen arbejder med konkret udvikling af systemet.

Det er muligt at donere penge til udvikling af Koha via diverse crowdfunding-sites.

Der afholdes hvert år en conference (kaldet KohaCon) forskellige steder i Verden. På denne træffes beslutninger om udviklingsretning og organisation.

De kommercielle udbydere af Koha melder om stigende interesse fra biblioteker og ifølge Marshal Breedings Librarytechnology.org er der i 2015 lavet mere end 50 kommercielle Koha installationer i USA alene, en stor del af disse via ByWater Solutions.

4.3 Koha test-installation / prototyper

Projektet har testet **Koha version 3.20.02**. Nyeste Koha version er 3.22, som er live april 2016, og DTU installationen af Koha forventes opdateret til nyeste version sommeren 2016.

Projektet har arbejdet med to separate installationer, en for hvert deltagende bibliotek. Begge installationer vil være tilgængelig for DEFF til udgangen af 2016.

Der er oprettet en DEFF brugeradgang som læsere af denne rapport kan benytte på begge installationer. Bemærk at adgangen ikke giver admin-rettigheder og man derfor ikke kan rette i opsætning og installationer.

SDUB Koha installation:

public: <https://sdu-koha.dtic.dk/>

admin: <https://admin-sdu-koha.dtic.dk/>

DTU Koha installation:

public: <https://dtic-koha.dtic.dk/>

admin: <https://admin-dtic-koha.dtic.dk/>

DEFF-bruger:

Brugernavn: deff_user - Password: deff01_dtu

4.4 Functional Requirement Profile Koha

Projektet har testet Koha på nedenstående 12 punkter.

Inden test blev en "Required" score udarbejdet på de to institutioner, for at afspejle de forskellige behov og situationer, som beskrevet ovenfor. En score på 0 indikerer at funktionen ikke bruges på biblioteket, og en score på 5 indikerer af der er tale om en essentiel funktion.

Bilag 1 indeholder de samlede testresultater. Igen er der for hvert punkt givet en score på mellem 0 og 5, denne gang med 0 som indikator for en funktion der ikke findes, og med 5 som indikator for en funktion der findes, fungerer og er let at sætte op.

I bilag 1 er medtaget noter og kommentarer fra arbejdsgrupper og testpersoner.

Funktionelle tests - opsummering

1) Acquisition

Et komplekst modul opdelt i 3 sektioner. Det er "overkill" i forhold til funktionaliteten; Det er muligt at forkorte eller overrule det grundlæggende workflow og dermed tilpasse opsætningen til egne ønsker.

Funds, budget og currency er del af admin, og functions er knyttet til acquisition, hvilket betyder mange skift mellem modulerne.

2) Cataloging

Uden maskeposter – kaldet Frameworks i Koha – er der meget arbejde med at scrolle mellem faneblade og menuer. At lave framework kræver en del arbejde, og små problemer som at man defaultter til faneblad/side 1 når man gemmer, gør at testere følte katalogisering var besværligt.

Beholdningsposter m.v. fungerer fint, men med samme oplevelse af, at der er mange klik ved handlinger og klik omkring håndtering af poster i Koha.

Import af poster fungerer. Det lykkedes sent i projektet at få eksemplarer med i import.

3) Journals

Selvom basale funktioner fungerer, er modulet mangelful og arbejdsgange er besværlige.

4) Circulation

Back-end har de funktioner der skal være, men opsætning fungerede ikke godt, især omkring reservationer og lån mellem interne biblioteker. Igen mange klik, men i dette tilfælde viser dokumentation fra Koha at dette kan sættes op med færre klik. Generelt er det problematisk, at hvis en handling blokeres, angives ikke hvad der er galt og hvad næste handling er.

5) Search

Fungerer som det skal, både front-end og back-end.

Den indbyggede OPAC fungerede for testbrugerne, men er ikke særlig udbygget. Det kan undre at Item type er del af general index. Navigation fra søgeresultat til search for at ændre søgning savnes.

6) OPAC User account

Omkring logning af aktiviteter er det værd at bemærke at dansk registerlov og dansk persondatalov gør at Kohas logning af brugeraktiviteter bør undersøges inden der laves større installationer. Tyske erfaringer, samt dokumentationen viser at logning kan slettes automatisk.

Koha brugerfunktioner kan relativt let overføres til andre discovery-systemer, men dette kræver selvsagt særligt setup.

7) Reports

Koha indeholder en række prædefinerede rapporter, hovedsageligt udtræk til statistik. Selvom der er en wizard til at bygge grundlæggende rapporter, er SQL nødvendigt for at definere mere avancerede rapporter. Der findes på Koha Wiki et SQL reports library som indeholder rapporter fra user community'et.

En interessant oplevelse under projektet har været den store forskel i oplevelsen af rapportfunktionen mellem de to institutioner.

På DTU lever man med relativt få og fastlåste rapporter i Aleph, og oplevede mulighederne i Koha som en stor forbedring.

SDUB har i Symphony/SirsiDynix et omfattende katalog af fleksible rapporter som kan sættes op og håndteres uden særlige forudsætninger, her til kommer adgang til API værktøjer som er identiske med dem som udviklerne på SD

bruger. De umiddelbart tilgængelige muligheder i Koha imponerer derfor ikke SDUB, som i testnoterne bemærker: "Not designed for general staff to do sensible stuff."

8) Users

Oprettelse og import af brugere er muligt, men omstændeligt.

9) Configuration

Dokumentationen er omfattende og indeholder en "start her"- manual. Både den generelle dokumentation og i relation til installation og konfiguration. Terminologien føltes på begge institutioner ikke konsekvent.

Nemt at installere og ifølge Systemspecialisterne meget i Debian tankegangen.

Bygget til at håndtere flere instanser på samme installation.

Mange opsætninger, omkring især rapporter foregår via de tabeller der styrer cron jobs, hvilket kan opfattes som lidt gammeldags.

Tekniske tests

10) API

Nuværende API er fejlbehæftet og anbefales ikke af Kohas user community. En ny REST API forventes udviklet i 2016.

11) Browsers and platforms

Fungerer godt i alle browsere, og bootstrap responsive design giver mulighed for mobil brug.

Der er udviklet en Koha-app til android. Denne er tilgængelig i betaversion via Google Play.

12) Frameworks

Koha understøtter MARC21 og UniMARC. I givet fald skulle danMARC2 skabes i KOHA - er ikke et eksisterende framework. RDA og BIBFRAME understøttes eller er under udvikling.

Koha understøtter OAI-PMH (Data Provider). Ikke som service provider/høst fra andre repositories

Z39.50 understøttes som en del af Koha's søgemaskine – Zebra. SRU og LDAP understøttes men er ikke pt konfigureret på prototype serveren. Anvendes af Bibliotheksservice-Zentrum.

Koha understøtter en række sprog og karakterer fra disse, herunder danske æøå.

4.5 Dokumentation

Link til Koha dokumentation:

<https://koha-community.org/>

<http://translate.koha-community.org/manual/3.18/en/html-desktop>

5 Quali Open Library Environment (OLE)

5.1 Beskrivelse

Kuali OLE er et relativt nyt open source bibliotekssystem, med foreløbig 3 live installationer, den første fra 2014.

OLE er bibliotekssystem-delen i en række informationsværktøjer under paraplyen Kuali. Det nyskabende er, at man laver et forsøg på at skabe moduler baseret på bibliotekers workflow: "Select & Acquire", "Describe & Manage", "Deliver" og "Systems Integration".

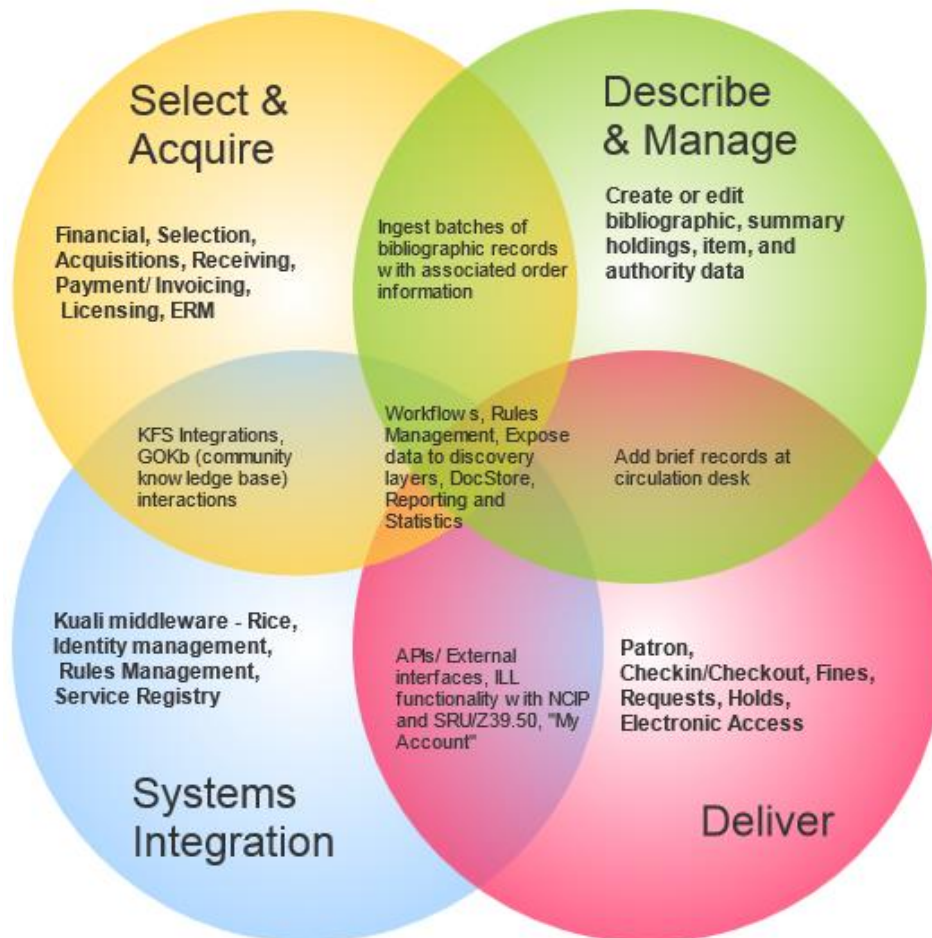

Illustration fra <https://www.kuali.org/sites/default/files/olemodules.png>

Tanken om bibliotekssystemet som en platform med valgfrie moduler, snarere end et samlet, integreret system er anderledes end den traditionelle måde at se bibliotekssystemer. Den er dog mest en tanke og i praksis er afhængighed mellem modulerne lige så gennemgribende som i traditionelle bibliotekssystemer. Man har de seneste år fokuseret på at udvikle "Select & acquire" delen på – virker det som – bekostning af nogle af de funktioner man forventer, er tilstede i et velfungerende ILS.

Som også dette projekt viser, er Kuali OLE langt fra klar til brug uden store lokale tilpasninger.

Kuali OLE er udarbejdet af et konsortium med deltagelse som partnere af især amerikanske biblioteker og med støtte fra en større Amerikansk pengetank, Mellon Foundation. Man skal aktivt kontakte [Kuali.org](http://www.kuali.org) for at blive en del af communitiet, og direkte indflydelse opnås ved at blive en såkaldt Investing Partner.

Kuali OLE partnere:

Cornell University, Duke University, EBSCO, HTC Global, Indiana University, Lehigh University, North Carolina State University, North Rhine-Westphalian Library Service Center (hbz, Cologne), Common Library Network (GBV, Goettingen), Texas A&M University, University of Chicago, University of London Library Systems Association (SOAS Bloomsbury), University of Maryland og Villanova University

Kuali OLE opererer ud over partnere med semi-officielle udbydere, kaldet Kuali Commercial Affiliates, bl.a. EBSCO Information Services og HTC Global Services – begge også Partnere.

Som et open source system er der ingen licens-forpligtelse forbundet med installation af Kuali OLE.

5.2 International udbredelse community og status

Som det fremgår ovenfor er udbredelsen af Kuali OLE Ganske lille, med live installationer på 3 biblioteker (2 i USA, og 1 i England).

Systemet er dog ganske nyt, føles ufærdigt, noget både partnere, bl.a. fra Tyskland, og vores tests i dette projekt understreger.

Oplevelsen blandt de europæiske Kuali OLE institutioner er, at der er tale om et meget amerikansk system, men fokus rettet meget specifikt mod det amerikanske marked.

Der afholdes årligt en Kuali-con i USA.

Der er i foråret 2016 sket store forandringer i Kuali OLE projektets strategi. Forlaget EBSCO og udvikler-firmaet IndexData har sammen med Kuali-bibliotekerne og med fuld støtte fra Kualis Board of Directors startet et projekt der skal baseres på at tænke bibliotekssystemer anderledes. Man ønsker fokusere på den grundlæggende idé i Kuali-konceptet, nemlig at gå fra integrerede bibliotekssystemer (ILS) til en biblioteksystems platform (LSP), hvor biblioteker kan bruge de services man ønsker, og udelade de man ikke har brug for.

De tre eksisterende Kuali OLE biblioteker vil stadig få support til deres OLE installationer, men det eksisterende software setup videreudvikles ikke fremadrettet.

Læs mere om udviklingen her: <http://americanlibrariesmagazine.org/2016/04/22/ebsco-kuali-open-source-project/>

5.3 Kuali OLE test-installation / prototyper

Projektet har installeret og testet **Kuali OLE version 1.6.1**, en såkaldt OLE quickstart installation. I begyndelsen af februar 2016 er version 2.0 live, og man forventer at 3.0 vil blive released sommeren 2016. Denne version vil indeholde nogle af de elementer der manglede i projektets tests, inklusiv MARC holdings poster og authority control.

Projektet har også her arbejdet med to separate installationer, en for hvert deltagende bibliotek. Installationerne vil være tilgængelige for DEFF til udgangen af 2016.

Der er intet separat login/password til installationerne.

SDUB installationen:

<https://sdu-kuali.dtic.dk/olefs> (offentlig)

<https://sdu-kuali.dtic.dk/oledocstore/> (Admin/web service)

DTU installationen:

<https://dtic-kuali.dtic.dk/olefs> (offentlig)

<https://dtic-kuali.dtic.dk/oledocstore/> (Admin/web service)

5.4 Functional Requirement Profile Quali OLE

Projektet har testet Quali OLE på nedenstående 12 punkter.

Inden test blev en "Required" score udarbejdet på de to institutioner, for at afspejle de forskellige behov og situationer, som beskrevet ovenfor. En score på 0 indikerer at funktionen ikke bruges på biblioteket, og en score på 5 indikerer at der er tale om en essentiel funktion.

Bilag 2 indeholder de samlede testresultater. Igen er der for hvert punkt givet en score på mellem 0 og 5, denne gang med 0 som indikator for en funktion der ikke findes, og med 5 som indikator for en funktion der findes, fungerer og er let at sætte op.

I bilag 2 er medtaget noter og kommentarer fra arbejdsgrupper og testpersoner.

Funktionelle tests -opsummering

1) Acquisition

OLE acquisition er ikke bygget til trykte materialer men er passet ind i et full scale økonomisystem hvilket bl.a. betyder at hele 14 tabs skal udfyldes pr. leverandør.

2) Cataloging

Quali OLE har som grundlæggende tanke at poster hentes ind via Batch-funktionen i OLE eller via eksterne værktøjer som MarcEdit, og ikke at man opretter enkelte poster.

Det er svært at arbejde hurtigt og effektivt fordi hver task findes i forskellige dele af systemet, så man er nødt til at skifte modul igen og igen, hvilket gør brug af Quali OLE langsom.

Forudsætter godt Marc21-format viden. Jo mere erfaring med katalogisering testpersonalet havde, desto nemmere forekom Quali OLE katalogisering.

Mangler mulighed for at vise posten formateret og læsevenligt.

3) Journals

Håndtering af tidsskrifter er mulig, men primitiv og langsom.

4) Circulation

Test af denne funktion understregede hvor ufærdigt Quali OLE er i forhold til opsætning af lånertabeller og lignende. Vi havde store problemer med at sætte systemet korrekt op, og det samlede feedback fra begge institutioners test var, at man undrede sig over at systemet ikke var mere udviklet.

Meget vil afhænge af opsætning af og kobling til et discovery-system og OPAC.

5) Search

Fungerer dårligt, og er besværligt og langsomt.

6) OPAC User account

Ingen OPAC for Kuali OLE.

Ifølge erfaringer fra Tyskland og England er der i OLE er gode muligheder for at vise i separat discovery system.

7) Reports

Denne funktion er under udvikling.

8) Users

Se 4 og 6.

9) Configuration

Dokumentation er mangelfuld og fejl-behæftet.

Overblik over det grundlæggende koncept omkring Kuali mangler. Der mangler en introduktion og/eller guide til opsætning der forklarer hvordan OLE som modul sættes op i forhold til andre dele af Kuali for at få det til at virke.

Introduktionen af nye termer i stedet for standard biblioteks-termer er unødvendig og forvirrende.

Nemt at installere - men installationen gav alligevel problemer pga. manglende dokumentation.

OLE er skrevet i Java og anvender Solr til indeksering. Den store fordel ved Kuali OLE – disse nyere teknologier – forsvinder i manglen på dokumentation, funktionalitet og ufærdige moduler. Desuden er den dybe integration til universitetsadministrative behov en hemske.

Tekniske tests

10) API

God og veldokumenteret. Der er REST interfaces for titel og item søgninger. Og til data import (MARCXML).

11) Browsers and platforms

Fungerer i alle browsere. Flere testere oplevede problemer i IE 10.

12) Frameworks

Uklart og mangler dokumentation for hvad der virker. Ifølge den dokumentation vi har set er det uklart om og i givet fald hvor godt, SRU er understøttet, om Kuali OLE kan agere som Z39.50 server osv.

Der er intet patron login setup i OLE. Det baserer sig på extern authentication (campus), LDAP eller Shibboleth

Kualि OLE er meget amerikansk i sin nuværende form og understøtter ikke som udgangspunkt og i alle moduler dansk æ ø å samt valutaer og nationaliteter.

5.5 Dokumentation

www.kuali.org

Link til Kuali OLE dokumenter fra i Göttingen: <https://www.ole-germany.org/pages/viewpage.action?pageId=852658>

6 Opfyldelse af målbare succeskriterier

6.1 Prototyper

Der etableres to prototyper inkl. testindhold baseret på open source Integrated Library Systems. Forventeligt Quali OLE og KOHA.

Vurdering: At prototyperne er kørende og kan anvendes til de videre test. Hvis systemerne "dumper" tidligt i forløbet etableres prototyper baseret på andre open source systemer.

Resultat: Opfyldt. Koha prototypen viste at installation af server kan ske med et minimum af lokal ekspertise. Systemopsætninger i Koha fungerede for begge biblioteker relativt problemfrit. Quali OLE prototypen viste at systemet ikke var udviklet til et niveau hvor installation af server kan ske uden store indsatser lokalt. Systemopsætninger i Quali OLE gav store udfordringer for begge biblioteker, bl.a. på grund af terminologi og sammenhæng med øvrige dele af Quali. Problemerne med Quali OLE gjorde ikke at test af systemet var umulige, og projektet uddrog nyttig læring af processen.

6.2. Funktionelle test

Der gennemføres funktionelle test på to universitetsbiblioteker.

Vurdering: De to biblioteker har gennemført funktionelle tests på et sammenligneligt grundlag.

Resultat: Opfyldt. Via den vedhæftede FRP er de udførte test sammenlignelige, på trods af forskellige krav og forventninger fra bibliotekerne.

6.3 Mulighed for beslutning

Projektdeltagerne kan træffe beslutning om valg af bibliotekssystem og gå i gang med implementeringen af løsningerne.

Vurdering: Som en del af afrapporteringen redegør partnerne for deres valg af løsning.

Resultat: Opfyldt. For SDUB understreger projektet, at der ikke er grund til at skifte til et open source system, og at man ønsker at fortsætte med det kommercielle Symphony/SirsiDynix system man har i dag. For DTU Bibliotek har projektet ført til en indstilling om at udarbejde en foranalyse med henblik på at Koha kan overtage udlånsfunktionen i DTU Biblioteks setup.